

Heittäydy harrastukseen hanke

Suomi Liikkeelle – Harrastamisen Suomen
mallista polku seuratoimintaan

Sanna Heikkilä, projektikoordinaattori,
Vantaan kaupunki

Päivitetty 20.5.2026

Vantaa

Hankkeen tavoitteet

- 1) Lisätä urheiluseurojen osallistumista Harrastusten Vantaa -toimintaan madaltamalla kynnystä ja selkeyttämällä toimintamallia.**
- 2) Luoda selkeä ja monipuolinen polku Harrastusten Vantaan toiminnasta liikuntaseurassa tapahtuvaan harrastukseen
- 3) Kehittää tilankäyttöä niin, että se palvelee paremmin harrastustoiminnan järjestämistä.
  - ***Hyödynnetään koulujen läheisyydessä olevia liikuntakeskittymiä, jotta painetta käyttää koulujen liikuntatiloja saadaan vähennettyä***
- 4) Pilotoida Myyrmäessä toimiva yhteistyömalli, jota voidaan laajentaa koko Vantaalle.**

- Väestötason muutoksia tapahtunut paljon lyhyen ajan sisään
- Suomalainen harrastamisen kulttuuri on monelle lapselle ja nuorelle vieras – nykyisin huomattavat alueelliset erot
- Etsivän harrastustoiminnan pistemäinen työskentely ei aina yksistään riitä
- Lapset tarvitsevat enemmän ja kokonaisvaltaisempaa tukea harrastamisen kulttuurin omaksumiseen

Ratkaisuehdotus: koko alueen ikäluokalle suunnattuja ja yhteistyössä rakennettuja toimenpiteitä, joissa koulut, paikalliset seurat ja kaupungin vapaa-ajan palvelualueet ovat mukana yhteiskehittämisen kautta.

Yhteisövaikuttavuuden kautta alueelliset toimenpiteet koko ikäluokalle.

Kasva harrastajaksi – Harrastamisen taidot ovat arjen taitoja

Liikaa läksyjä

Päätä särkee ja
vatsaa kivittää

Nälkä!

Likaiset
treenivaatteet

Aamulla
kiinnostui, mutta
juuri nyt ei

Hävinnyt
bussikortti

Treenivaatteet
unohtui kotiin

Ulkona sataa
kaatamalla

Väsyttää!

Entä jos olen
ihan huono?

Uuden harrastuksen aloittaminen voi jo sinänsä kohdata esteitä tiellään, mutta kaksi ensimmäistä kuukautta ovat harrastamisen jatkumisen kannalta ratkaisevia.

Aikapaine, stressi ja väsymys heikentävät ihmisten kykyä ja motivaatiota tarkoitukselliseen tavoitteen tavoittelemiseen. **Kuinka harrastamisen rutiinia voidaan ylläpitää, kun jokin muutos häiritsee** jo vakiintunutta toimintaa?

Lapsi voi todella haluta harrastaa aktiivisesti, mutta itsesäätelytaitojen puute estää pääsemästä kohti tavoitetta – taitava itsesäätelykäyttäytyminen näkyy pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamisena.

Epäedullisemmassa ja heikommassa asemassa olevat lapset saavat yleensä vähemmän tukea itsesäätelyn kehittämiseen vanhemmilta ja aikuisilta muihin ikätovereihin verrattuna.

Viikoittainen liikuntailtapäivä – Myyrmäen pilotti

Tavoitteena alueellinen rakenteellinen malli eli maksuton liikuntailtapäivä kaikille alueen tietyn ikäryhmän lapsille.

Koulujen kanssa yhteisesti suunniteltu rakenne, jolla poistetaan rakenteellisia esteitä:

- + koulupäivän aikainen päättyminen alueella samanaikaisesti (lukujärjestys)
  - + koulupäivä + liikuntailtapäivä = 6h (-> suositus 3. lk päivän pituudeksi)
  - + lapsille tarjotaan **välipalaa** ennen harrastuksiin siirtymistä
  - + siirtymät (harrastukseen ja paluu koululle) ovat ohjattuja.
- = aidosti kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua iltapäivään.
- + Lapset voivat valita yhden neljästä wei harrastusvaihtoehdosta (a. tanssi, b. sisäpalloilu (3 lajia), temppuilu, yleisurheilu ja jalkapallo).
- Toteuttajat paikallisen ja pitkän harrastuspolun mahdollistavia toimijoita.

Osallistuminen

Myyrmäen Liikuntailtapäiväpilotti järjestettiin yht. 22 kertaa; 11x syksyllä ja 11x keväällä

- Pilottiin osallistuivat kaikki Myyrmäen suuralueen yhdeksän koulua - toiminta kohdistettiin kaikille alueen kolmasluokkalaisille (n 660).
- Osallistujia
  - 274 lasta – **n. 42 %** alueen lapsista
  - Ilmoittautuneet: 209 Syksy, 192 kevät
  - Käyntikerrat yhteensä: 950 syksy, 1230 kevät
- Harrastussisältöjen ohjaamiseen osallistui seitsemän urheiluseuraa/liikuntayhdistystä, jotka tarjoavat paikallisen harrastuspolun.

Kerätty aineisto

Liikuntailtapäivästä on kerätty laajaa aineistoa, jossa yhdistyvät

- Osallistumisdata
- Alueellinen data
- Sosioekonominen data
- Käyttäjäkokemusdata
- Koulun toimintakulttuuri
- Seurojen toimintamallit
- Lasten ja perheiden motivaatio- ja este-tieto
- Laadullinen hyvinvointidata

Tavoitteena ymmärrys:

- Miksi osallistutaan?
- Ketkä jäävät ulkopuolelle?
- Mikä aidosti lisää liikkumista?
- Millaiset rakenteet tukevat pitkäkestoista harrastamista?

Hankkeen rakenteen merkitys lapsen osallistumiselle

Kyselyvastauksia 75 kpl

	1 Ei ollenkaan tärkeitä	2	3	4	5 Erittäin tärkeitä
Maksuttomat siirtymät					
%	4,0%	5,3%	4,0%	22,7%	64,0%
N	3	4	3	17	48
Ohjatut siirtymät					
%	4,0%	5,3%	4,0%	22,7%	64,0%
N	3	4	3	17	48
Maksuttomat välipalat					
%	1,3%	6,7%	14,7%	29,3%	48,0%
N	1	5	11	22	36
Lyhennetyt koulupäivät					
%	9,3%	2,7%	22,7%	25,3%	40,0%
N	7	2	17	19	30

“Välipalan tarjoaminen ja siirtymät ohjattuna auttavat valtavasti vanhempia ja mahdollistavat lapsen osallistumisen harrastukseen, mihin muuten ei olisi mitään mahdollisuutta osallistua.”

Huoltajan avoin palaute, loppukysely

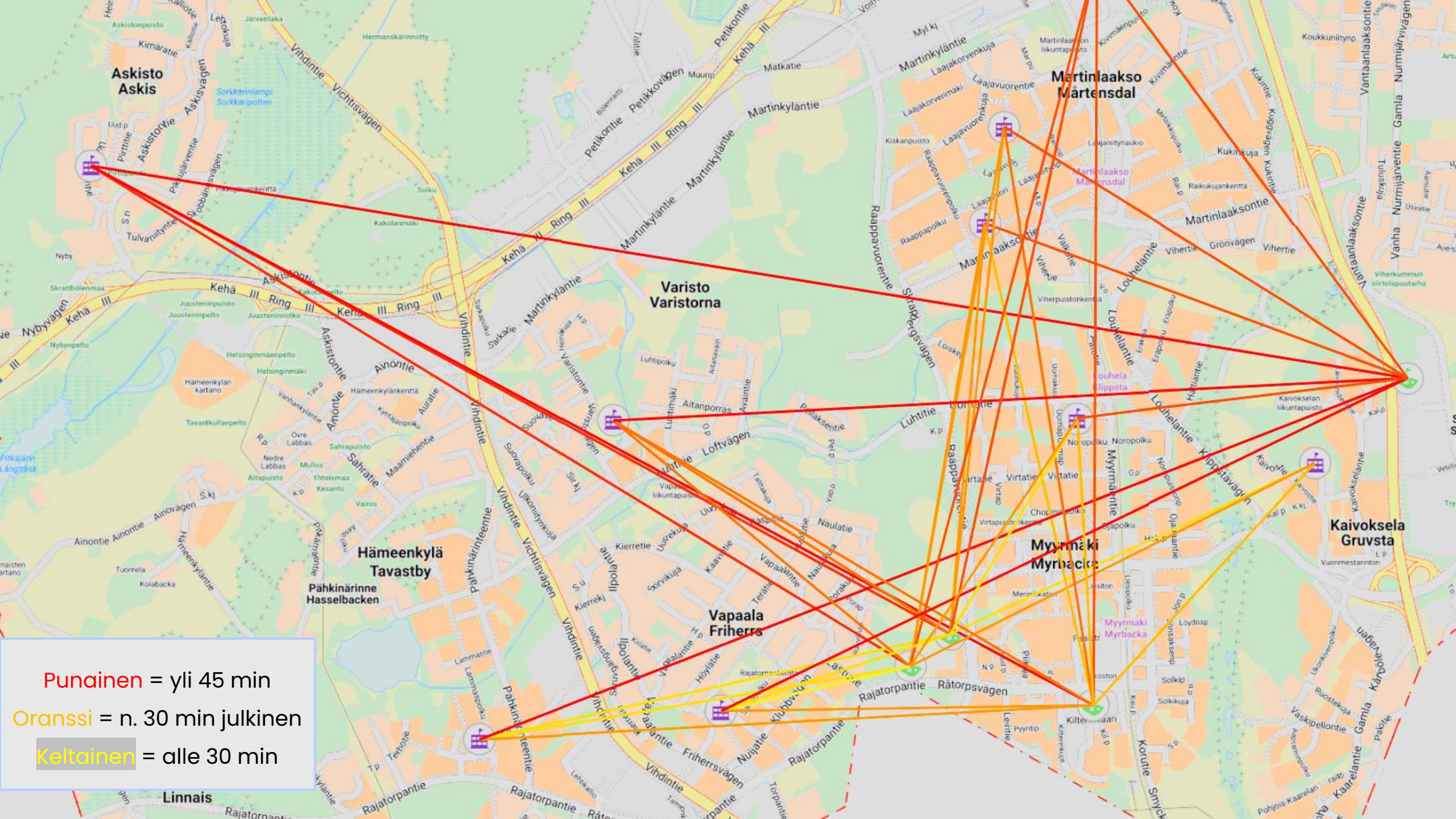
Info: Siirtymät koululta harrastuspaikkoihin ja takaisin

Siirtymät koululta Liikuntailtapäivän harrastuspaikkoihin ja takaisin tapahtuvat huoltajan toiveen mukaan joko Liikuntailtapäivän Turvallisen aikuisen mukana ohjatusti ryhmässä tai omatoimisesti.

- Alle 1,5 km matkat voidaan liikkua kävellen tai polkupyörällä.
- Yli 1,5 km matkat koululta Liikuntailtapäivään ja takaisin* kuljetaan joko julkista liikennettä käyttäen tai omalla polkupyörällä.
- *Yli 30 min siirtymä koululta Liikuntailtapäivän harrastuspaikkaan vaatii aikataulusyistä kuljetukset, jotka on järjestetty Liikuntailtapäivän puolesta harrastuspaikkaan ja takaisin koululle.*

Julkiseen liikenteeseen (HSL) matkat ja yli 30min siirtymiin tarvittavat kuljetukset koululta Liikuntailtapäivään ja takaisin koululle ovat Liikuntailtapäivän osallistujille **ilmaiset**.

Sovitusti on myös mahdollista, että huoltaja noutaa lapsen harrastuspaikalta.

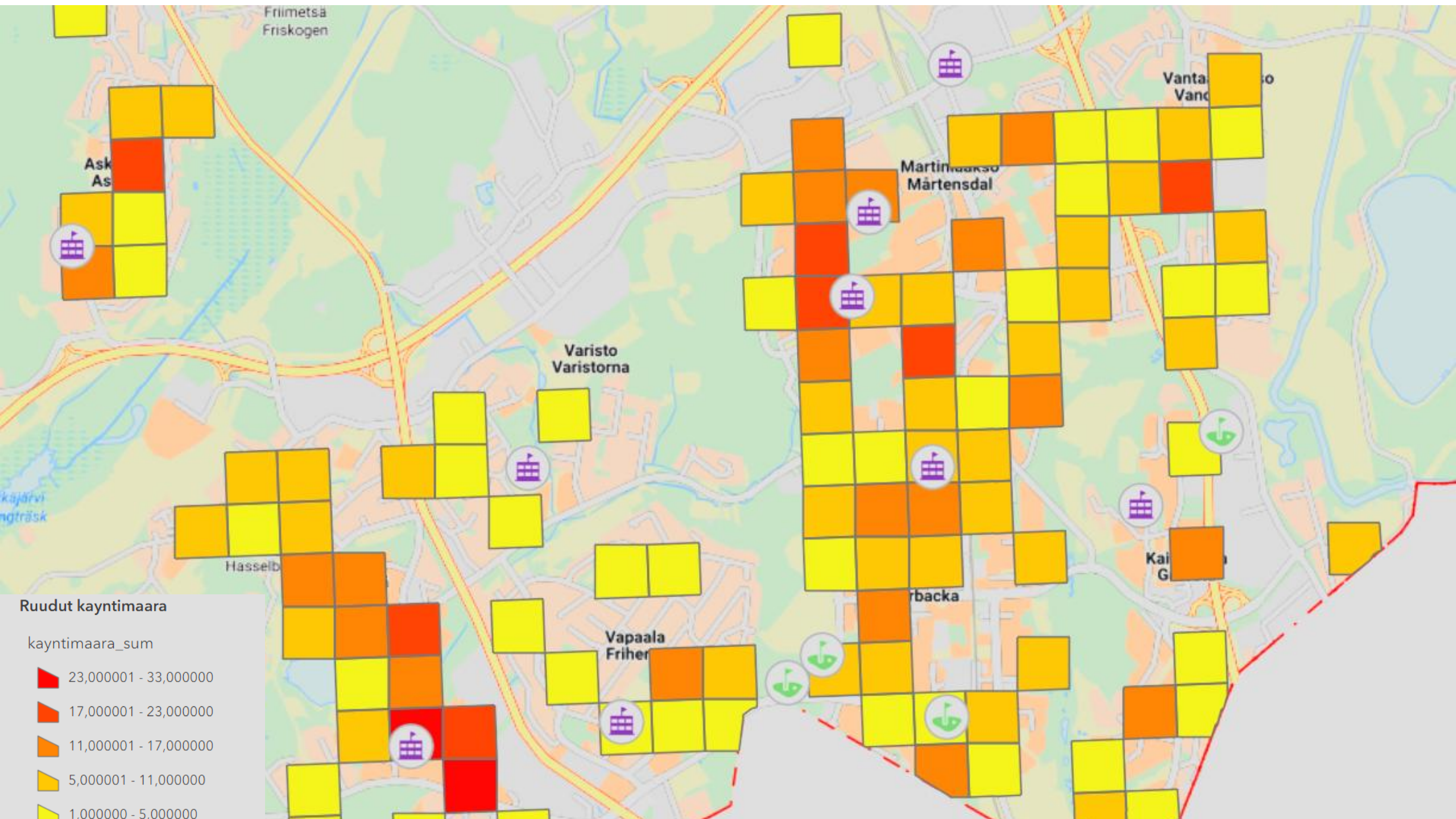

Punainen = yli 45 min

Oranssi = n. 30 min julkinen

Keltainen = alle 30 min

Kouluyhteistyön rajoitteita

- Koulu & vapaa-aikayhteistyö – perusopetuslain kirjaukset
  - **Siirtymissä avustaminen:** Koulunkäynnin avustaja tai kouluvalmentaja ei saa työajallaan osallistua vapaa-ajan toimintaan liittyviin tehtäviin
    - Kuitenkin koulunuorisotyöntekijä (jos palkkaus nupan kautta) saisi osallistua
  - **Tilanteiden läpikäynti:** Koulupäivän yhteyteen kytkettyjen Liikuntailtapäivän tilanteita (esim. kiusaamistilanteet) ei saa käydä kouluajalla läpi

Kulkemisen rajoitteita

Lumettomana aikana

Ei omaa fillaria -> fillareiden lainaus

-> Kaupunkipyörien koko on mitoitettu vain aikuisille.

-> Kouluilla ei juurikaan lainapyöriä.

Lumisena aikana julkisen liikenteen maksut

- Saattajan (esim. huoltaja) + lapsen HSL-maksut n. 10e per harjoituskerta
- Mikään harrastustukirahasto (myöskään kaupungin) ei myönnä harrastusmatkoihin rahaa, eikä tähän ole systeemiä olemassa

Lapsilähtöinen liikkuminen harrastuksiin julkisilla

Harrastusmatkoihin soveltuvan bussilipun kehittäminen - kytketty joko harrastusmaksuun, käyttönoton kellonaikaan tmv.

Kulkemisen rajoitteita

Moni huoltaja suostui päästämään lapsen mukaan toimintaan vain, jos lapsen mukana on saattaja

-> **Liikennekasvatuksen tarve**

- Maahanmuuttajat ja vasta alueelle muuttaneet
- Lasten puhelimien käytön muutos viime syksynä
-> kännykkäkielto, siirtyminen älykelloihin lasten tavoittaminen, julkisen liikenteen käyttö (esim. aikataulusovellukset)
- HSL tutkimus: humalaiset, ruuhkabussit, melu, koirat, pelko jäädä väärällä bussipysäkillä tunnistettiin myös liikuntailtapäivässä
- Saattajien riittävä osaaminen lasten liikennekasvatukseen liittyen

Vapaaehtoiset:
Vapaaehtoisten hyödyntäminen vaikeaa raskaan ja vanhanaikaisen rikosrekisterien lupaprosessin vuoksi

Perehdytys lasten liikennekasvatukseen

Liikennesuunnittelun
opinnäytetyö, HAMK, Jenni
Nieminen

"..polku seuratoimintaan"

- Kilpailutusprosessi on monille seuroille raskas ja vaikeaselkoinen
- Seurojen huomioitava 20 000e liikevaihdon raja
  - riskinä huomiotta jäänyt alv. pommi, jolla voi olla äkilliset ja kauaskantoiset seuraukset
- Verotuksen epämääräisyys
  - **HSM:n yleishyödyllisyys vs. elinkeinotoiminta -> ministeriön & verottajan tulisi kiireellisesti saada linjaus**

Seurat luottavat verottajilta saatuihin ohjeisiin, jotka voivat olla keskenään ristiriitaisia, eivätkä

Mitä ennakkoratkaisussa selvitetään?

A. Seuran rooli hankkeessa

- Onko HSM-kehittämishankkeen ostopalvelutoiminta seuran *yleishyödyllistä* vai *liiketoimintaa*?
- Miten kilpailutukseen osallistuminen vaikuttaa määrittelyyn?
- Muuttuuko seuratoiminnasta katsottuna toiminnan luonne verotuksellisesta näkökulmasta, jos seura toteuttaa samaa HSM-toimintaa kunnassa jossa kaupungin **avustusmääräraha** -> **kyseiseen hankintaan käytettävä raha** ylittää kynnyсарvon, jolloin mukaan astuu EU-hankintalain alainen kilpailutus (Vantaa) tai alittaa kynnyсарvon, jolloin hankinnan byrokratia on kevyempää (Karkkila 50 000e, Kirkkonummi 55 000e 2023-2024, Kauniainen 70 000e ks. [Harrastamisen Suomen malli – Nuorisotilastot.fi](https://www.harrastamisen-suomen-malli-nuorisotilastot.fi)).

B. HSM-toiminnan luonne eri kunnissa

- Onko HSM-toiminta yleishyödyllistä vai elinkeinotoimintaa kunnissa, joissa ei tehdä kilpailutusta (alle kynnyсарvon tukisumma)? Muuttaako kilpailutus yleishyödyllisen toiminnan elinkeinotoiminnaksi?

C. ALV-kysymykset

- Mitä tapahtuu, jos ALV-raja (20 000 €) ylittyy vain yhtenä poikkeusvuonna? Pitääkö yhdistyksen liittyä ALV-rekisteriin ja voiko se poistua seuraavana vuonna?
- Jos liitytään rekisteriin → onko harrastusmaksut hinnoiteltava ALV:n kanssa?

Seurat saavat huikean 20 000e verohuojennuksen, jossa toiminta on vapautettu arvonlisäverosta.

Osallistuminen kaupungin toimintaan ostopalvelun muodossa on kannattavaa.

Huomioitavaa:

- Kilpailutus
- Kirjanpito
- Verotus
- Ei-jäsenet

20 000e:n ylitys ostopalveluissa on vakava virhe seuralle, jos se ei tee sitä tietoisesti. Kun liikevaihto ylittyy (esim. seurauksena pienistä puroista)

- Alv-rekisterivelvollisuus astuu välittömästi voimaan
  - +13,5 % Harrasteliikunnan maksut ja urheilutilojen käyttömaksut
  - +25,5 % valmennustoiminta
- sitoo ylitysvuodeksi ja sitä seuraavaksi vuodeksi

Verottajan ennakkoratkaisun hakuprosessi

- ◆ Päädettiin lopputulemaan, että **ennakkoratkaisu on nykytilanteessa liian riskialtis haettavaksi seurojen näkökulmasta "alhaalta ylöspäin" haettuna ratkaisuna.**
- ◆ Liikunnan aluejärjestön edustajan mielestä **on epätodennäköistä, että verottaja määritteli HSM-toiminnan yleishyödylliseksi** (vrt. iltapäiväkerhot 1-2.lk)
- ◆ Liikunnan aluejärjestö suosittelee, että **hanke lähestyy suoraan ministeriötä, sen sijaan että yksittäinen seura hakisi ennakkoratkaisua**
- ◆ Onko vaikuttamistehtävä Vantaan kaupungin? Ei suoranaisesti, mutta hankkeen perustehtävän näkökulmasta tuotosten vieminen eteenpäin tärkeää
- ◆ *Emme edelleenkään tiedä, onko HSM-kehittämishankkeessa mukanaolo ollut seuroille yleishyödyllistä.*

Vantaa

Kasva harrastajaksi - esite

Käännetty 12 eri kielelle. Päivitetyt versiot löytyvät sivuilta kesäkuussa.

Sisältää tietoa liikuntaharrastamisen tärkeydestä, rutiineista, ohjeita huoltajille sekä tietoa liikuntayhdistyksistä.

https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/Kasva%20harrastajaksi_FI_1.pdf

